

**Medzinárodná muzikologická konferencia
venovaná pamiatke prof. PhDr. Ľubomíra Chalupku, CSc.**

The International Musicological Conference

Dedicated to the Memory of Prof. PhDr. Ľubomír Chalupka, CSc.

Anotácie referátov / Annotations of papers

Abstrakt:

Konferencia je zameraná na hudobnohistorický výskum. Zároveň chceme pripomenúť muzikologickú prácu prof. Ľubomíra Chalupku, CSc., ktorý sa sústredil na výskum slovenskej hudobnej kultúry a hudobnej tvorby 20. storočia. Konferencia poskytuje priestor pre zviditeľnenie výsledkov výskumov v oblasti hudobnej historiografie a výmenu skúseností v tejto oblasti bádania medzi rôznymi generáciami hudobných historikov. Tematické okruhy konferencie: 1. Všeobecné otázky výskumu a problematika vyhodnocovania zachovaných hudobnohistorických prameňov v súčasnom digitálne prepojenom svete poznatkov. 2. Notové edície starej hudby v strednej Európe a na Slovensku a spolupráca hudobného historika a interpreta starej hudby. 3. Aktuálne riešené témy a perspektívne úlohy výskumu hudobnej kultúry a hudobnej tvorby.

Kľúčové slová: hudobnohistorické pramene, notové edície, stredná Európa, Slovensko, aktuálne témy

Abstract:

The scientific musicological conference is focused on music-historical research. At the same time we would like to recall the musicological oeuvre of Prof. Ľubomír Chalupka, CSc., who focused on research on twentieth-century Slovak musical culture and composition. Through this conference, we would like to highlight pieces of research in music historiography and facilitate experience exchange in this research field between various generations of music historians. The topics of the conference are as follows: 1. General research issues and the assessment of extant music-historical sources in our contemporary, digitally interlinked world of information. 2. Notated editions of early music in Central Europe and in Slovakia and collaboration between music historians and performers of early music. 3. Currently researched topics and the future tasks of research on musical culture and musical works.

Key words: music historical sources, sheet music editions, Central Europe, Slovakia, current topics

ADAMKO, Rastislav, Prof., ThDr., PhD.

Spevy zádušnej omše v *Kartuziánskom žaltári-graduáli*, rkp. J 538

Kartuziánsky žaltár – graduál, je rukopis, ktorý vznikol na prelome 15. a 16. storočia a používal sa v kartuziánskom kláštore na Skale útočišťa. V súčasnosti je deponovaný v Slovenskej národnej knižnici v Martine, v Archíve literatúry a umenia, pod sign. J 538, Inc B 235. Rukopis obsahuje spevy modlitbového oficína ako aj omšové propria a ordiária. Spevy

zádušnej omše sú zaujímavé z hľadiska ich výberu, zostavenia do formulára, ako aj melodického hľadiska, čo predstavuje jednu z viacerých tradícií, ktoré sa v hudobno-liturgických knihách vyskytovali až do Tridentského koncilu.

Chants of the Requiem Mass in *Carthusian Psalter-Gradual*, Ms. J 538

This Carthusian Psalter-Gradual is a manuscript dating back to the turn of the fifteenth and the sixteenth centuries that was used in the Carthusian charterhouse in Lapis Refugii (Skala útočišťa). It is currently deposited in the Archive of Literature and Arts of the Slovak National Library in Martin under shelfmark J 538, Inc B 235. The manuscript contains chants of the prayer office, as well as chants of the proper and the ordinary of the Mass. The chants of the Requiem Mass are noteworthy for their selection and inclusion in the formulary and for their melodies representing one of the traditions present in the musical liturgical books until the Council of Trent.

Kontakt: / *Contact:* Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta, Katedra hudby / *Catholic University in Ružomberok, Faculty of Education, Department of Music, Ružomberok*

rastislav.adamko@ku.sk

BARTOVÁ, Jana, Doc., PhDr., PhD.

Christoph Georg Hilscher, neznámy skladateľ 17. storočia

Príspevok predstavuje zatiaľ neznámu osobnosť bratislavského hudobného života okolo polovice 17. storočia. Meno Christopa Georga Hilschera bolo doteraz známe v súvislosti s jeho činnosťou učiteľa kapitulskej školy, neskôr mestského notára, advokáta a krátko aj richtára. Referát predstavuje pramene, ktoré svedčia aj o Hilscherovej skladateľskej činnosti. Zaoberá sa jeho pôvodom, okolnosťami, inšpiráciami, kontaktami, ktoré mohli motivovať a profilovať Hilscherov záujem o hudbu a kompozíciu. Prináša informácie o prameňoch dokladajúcich Hilscherovu skladateľskú činnosť a na základe týchto prameňov ponúka prvú charakteristiku Hilscherovho hudobného štýlu.

Christoph Georg Hilscher, an Unknown Seventeenth-Century Composer

The paper introduces a previously unknown figure in the musical life of Bratislava around the mid-seventeenth century. Christoph Georg Hilscher was so far known for his activities as a teacher at the chapter school, later a municipal notary, lawyer and, for a short time, even mayor. The paper introduces sources that bear witness to Hilscher's compositional activities. It discusses his origin, circumstances, inspirations, and contacts that might have motivated and profiled his interest in music and composition. It brings information about the sources that document Hilscher's composing activities and offers the first ever characterization of his musical style based on these.

Kontakt: / *Contact:* Univerzita Komenského, Filozofická fakulta, Katedra muzikológie, Bratislava / *Comenius University, Faculty of Arts, Department of Musicology, Bratislava*

jana.bartova@uniba.sk

BEDNÁRIKOVÁ, Janka, Doc., PaedDr., PhD.

Kartuziánsky žaltár-graduál (rkp. J 538) z prelomu 15. / 16. storočia. Doterajšie výsledky spracovania výskumu a edícia prameňa

Kartuziánsky žaltár-graduál patrí medzi najmladšie stredoveké notované rukopisy z nášho územia. Jeho hudobno-liturgická analýza čoskoro vyústi do pramennej edície, čím sa pomaly uzatvorí publikovanie faksimilových vydaní stredovekých notovaných kódexov zachovaných na našom území. Príspevok tiež naznačí nové výskumné perspektívy a možnosti bádania v hudobnej medievalistike na Slovensku.

A Carthusian Psalter-Gradual (Ms. J 538) from the Turn of the Fifteenth and the Sixteenth Centuries. The Preliminary Results of the Processing of the Research and the Edition of the Source

This Carthusian Psalter-Gradual is one of the youngest medieval notated manuscripts from our territory. Its musical-liturgical analysis is about to result in its source edition, by which the publishing of facsimile editions of medieval notated codices extant in our territory will be completed. Moreover, the paper will propose new research perspectives and possibilities in medieval musicology in Slovakia.

Kontakt: / *Contact:* Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta, Katedra hudby / *Catholic University in Ružomberok, Faculty of Education, Department of Music, Ružomberok*

jana.bednarikova@ku.sk

BUBNÁŠ, Juraj, Mgr., PhD.

Prof. Ľubomír Chalupka ako školiteľ záverečných prác (Diskusný príspevok)
Prof. Ľubomír Chalupka as Supervisor of Theses and Dissertations (Discussion Paper)

Kontakt: / *Contact:* Slovenská filharmónia, Bratislava / *Slovak Philharmonic, Bratislava*

juraj.bubnas@filharmonia.sk

DANĚK, Petr, Prof., PhDr., PhD.

Kniha *Hudba duševní bídy* a její vliv na československou hudební publicistiku 50. let 20. století

Referát se bude zabývat obsahem a významem knihy V. Gorodinského *Hudba duševní bídy*, která vyšla v českém překladu v roce 1952. Pokusí se analyzovat její obsah a sdělení a zhodnotit míru reflexe v českém a slovenském prostředí v 50. letech minulého století. Zároveň se pokusí o zhodnocení aktuálnosti některých myšlenkových postupů užitých v této knize, v dnešní publicistice.

The Music of Mental Misery Book and Its Impact on Czechoslovak Musical Journalism in the 1950s

The paper deals with the contents and significance of the book of Victor Gorodinsky titled *The Music of Mental Misery*, whose Czech translation was published in 1952. It analyzes its contents and message and evaluates the extent of its impact in the Czech and the Slovak milieu in the 1950s. At the same time, it tries to evaluate the up-to-dateness of the reasoning used in the book in today's writings.

Kontakt: / *Contact:* Vysoká škola múzických umení, Hudobná a tanečná fakulta, Katedra teórie hudby, Bratislava / *University of Performing Arts, Faculty of Music and Dance, Department of Music Theory, Bratislava*

petr.danek@volny.cz

FERENCZI, Ilona, Doc., Dr., Ph.D.

The *Cantionale Neosoliensis* (1623)

The *Cantionale Neosoliensis* (of Banská Bystrica) was purchased by the Hungarian Evangelical Lutheran Church in 2015 and has been since deposited in the Evangelical National Library under shelfmark R 1644. According to its ex libris, the manuscript went into private hands from the library of Márton Pribicer of Banská Bystrica and his friends. The over three-hundred-page manuscript was probably the handbook of a schoolteacher or cantor, who used it for teaching monophonic and polyphonic pieces to children, to be sung at divine services. As is usually the case with cantionale of a hymnal character, the *Cantionale Neosoliensis* also contains mainly pieces with notation, monophonic and polyphonic ones, but there also items with only their lyrics in it.

Kontakt: / *Contact:* Magyar Tudományos Akadémia / Hungarian Academy of Sciences, Budapest

Ferenczi.Ilona@abtk.hu

GREŠOVÁ-SEKELSKÁ, Adriana, Mgr., PhD.

Valentín Judex a David Thusius – neznámi skladatelia z organových tabulatúrnych zborníkov *Levočskej zbierky hudobnín*

V rámci *Levočskej a Bardejovskej zbierky hudobnín* sú okrem veľkých mien európskej hudby z prelomu 16. a 17. storočia zachované aj skladby menej známych skladateľov. Valentín Judex pôsobil približne v poslednej tretine 16. storočia v Bavorsku a zrejme aj na západe dnešných Čiech. Doteraz sa zachovalo 34 jeho skladieb. Jeho súčasník David Thusius pochádzal z grófstva Mansfeld a je autorom 19 zachovaných skladieb. Aj on bol v kontakte s územím Čiech a s územím dnešného Slovenska, kde evidujeme jeho raritné výskytty skladieb. Skladby oboch skladateľov sú rozšírené v archívoch a knižniciach v širokom stredo európskom priestore s občasnými výskytmi aj v krajinách ako Dánsko, Veľká Británia, či USA.

Valentin Judex and David Thusius: Unknown Composers in the Organ Tablature Books of the *Levoča Music Collection*

Besides renowned names of European music at the turn of the sixteenth and the seventeenth centuries, the *Levoča* and the *Bardejov Music Collections* contain compositions by lesser-known composers, too. Valentin Judex was active roughly in the last third of the sixteenth century in Bavaria and probably also in the western parts of the present-day Czech Republic. Thirty-four compositions of his have survived to this day. His contemporary, David Thusius, came from the County of Mansfeld and composed nineteen extant pieces. He was also in contact with the territories of Czechia and present-day Slovakia, where we are aware of some unique occurrences of his compositions. The pieces of these two composers are distributed in archives and libraries in a wide Central European area, with their occasional occurrences also in countries like Denmark, Great Britain, and the USA.

Kontakt: / *Contact:* Hudobné centrum, Bratislava / *Music Centre Slovakia, Bratislava*

adriana.gresova@hc.sk

HLAVÁČEK, Petr, PhDr., Ph.D.

„Mulieres in ecclesiis taceant“ medzi josefinismem a ceciliánskou reformou

Josefínske reformy na desiatky let zlikvidovali rakouskou chrámovou figurálnu hudbu jako takovou, neboť odstranily jako nepotřebné až škodlivé prostředí, z něhož vycházela – kulturu klášterů a zbožných bratrstev. Figurální hudba 19. století pak měla zcela jiná východiska a můžeme si dokonce klást otázku, nakolik ji lze srovnávat s předchozí epochou. Koncem 18. století ztratil půdu pod nohama i fenomén chlapeckého zpěvu a „hudební producenti“ chrámové hudby se museli vyrovnávat i s tímto problémem. Díky archivním fondům se ve studii můžeme seznámit s několika takovými případy.

“Mulieres in Ecclesiis Taceant” Between Josephinism and the Cecilian Movement

For decades, Josephinian reforms eliminated Austrian figural church music as such because they removed the environment on which it was based – the culture of monasteries and pious fraternities, seeing it as unnecessary or even harmful. In the nineteenth century, figural music had completely other bases and we may even raise the question to what extent it can be compared to the previous periods. At the close of the eighteenth century, boys’ singing also lost its footing and the “producers” of church music had to cope with this problem, too. This study discusses some such cases with the help of archival collections.

Kontakt: / *Contact:* hlavacek990@gmail.com

HOTTMAR, Michal, Mgr., PhD.

Žalmové kompozície Jean-Baptista Besarda v *Thesaurus Harmonicus* (1603)

Lutnová hudba zohrala významné miesto vo vývoji európskej hudobnej kultúry. Jej „zlatým“ obdobím bolo predovšetkým 16. storočie v talianskych, anglických, francúzskych a nemeckých mestách. Lutna sa stala obľúbeným nástrojom nie len na šľachtických dvoroch, ale aj u zámožných mešťanov. Rozvoj obchodu medzi európskymi krajinami napomohol aj k rozširovaniu hudby v podobe rukopisov a najmä tlačí, ktoré zaznamenali v 16. storočí obrovský nárast. Historické Uhorsko, ako súčasť habsburskej monarchie, udržiavalo úzke hospodársko-kultúrne kontakty s okolitými krajinami. Na územie dnešného Slovenska v 16. storočí sa dostali viaceré významné lutnové tlače zo 16. storočia. Napr. Hans Gerle: *Musica Teusch* (1532), Hans Gerle: *Musica und Tabulatur* (1546), Pierre Phalèse: *Theatrum Musicum* (1568). Pôsobili tu lutnisti ako Hans Newsidler, Valentín Backfark, neskôr v 18. storočí Paul Durant. Najvýznamnejšou lutnovou pamiatkou zo 16. a 17. storočia, doteraz zachovanou na našom území, je tlač *Thesaurus Harmonicus* (1603), lutnistu a zostavovateľa Jeana-Baptista Besarda. Je súčasťou *Levočskej zbierky hudobnín*. Aj keď bola vydaná až po prelome storočia, obsahovo spadá do druhej polovice 16. storočia. Spomedzi ca. 400 skladieb systematicky zoradených do desiatich kníh, obsahujúcich konkrétny druh hudby, predovšetkým svetského charakteru, sledujeme v Besardovej tlači aj žalmové kompozície. Keďže sme v muzikologickej literatúre ešte nezaznamenali ich reflexiu, v našom príspevku sa sústredíme práve na tieto skladby.

The Psalm Compositions of Jean-Baptiste Besard in his *Thesaurus Harmonicus* (1603)

Lute music played a significant role in the development of European music culture. Its “golden” era took place mainly in the sixteenth century in Italian, English, French, and German towns. Lute became a popular instrument not only at aristocratic courts, but among wealthy burghers, too. The development of trade between European countries also enhanced the distribution of music in the form of manuscripts and, mainly, prints, whose number grew tremendously in the sixteenth century. Historical Hungary, part of the Habsburg Monarchy, cultivated close economic and cultural ties with its neighbouring countries. Several significant sixteenth-century lute prints reached the territory of present-day Slovakia in the sixteenth century, such as Hans Gerle’s *Musica Teusch* (1532) and *Musica und Tabulatur* (1546), or Pierre Phalèse’s *Theatrum Musicum* (1568). Renowned lutenists were active here, including

Hans Newsidler, Valentin Backfark, and, later, in the eighteenth century, Paul Durant. The most significant extant source of lute music of the sixteenth and the seventeenth centuries in our territory is the *Thesaurus Harmonicus* print (1603) compiled by the lutenist Jean-Baptiste Besard, which forms part of the *Levoča Music Collection*. Although it was published only at the turn of the centuries, its contents are of the latter half of the sixteenth century. Among the roughly four hundred compositions in Besard's print, systematically arranged into ten books by concrete musical forms mainly of secular character, there are also psalm compositions. Since the latter have not been treated in musicological literature yet, these are what our paper will address.

Kontakt: / *Contact:* Univerzita Komenského, Pedagogická fakulta, Katedra umenia a kultúry, Bratislava / *Comenius University, Faculty of Education, Department of Arts and Culture, Bratislava*

hottmar1@uniba.sk

JEŽ, Tomasz, Dr hab., Prof.

Critical Editions of Music in the *Fontes Musicae in Polonia* Series

In 2015, when the research project on *The Musical Repertoire of the Society of Jesus in the Polish-Lithuanian Commonwealth (1565–1773)* implemented by the University of Warsaw and financed by the Ministry of Science and Higher Education as part of the National Programme for the Development of Humanities started, a new publishing series, *Fontes Musicae in Polonia*, was launched. The series is affiliated to the Institute of Musicology of the University of Warsaw but is in fact an initiative of a team of researchers from many different research centres in Poland and the neighbouring countries, whose participation in the project is necessary due to the distribution of the musical sources beyond both the contemporary and the historical borders of Poland.

The main goal of the series is to process and publish critical editions of the musical sources related to the musical traditions of our country in various ways. *Fontes Musicae in Polonia* includes three publishing series: we publish catalogues of music collections based on RISM standards in series A, facsimile editions and monographs in series B, and source-critical editions of compositions in series C. Apart from the carefully prepared sheet music, the latter series includes an extensive editorial commentary and list of corrections, as well as a detailed introduction to the edition, covering the themes of heuristic criticism, the composer's biography, the cultural context, and a stylistic analysis of the published pieces.

In the first six years of the series, we published six catalogues, six books, and thirty-two volumes of music editions with a repertoire of mainly Jesuit provenance. For the most part, we processed previously unknown sources with the works of composers who were associated with many different centres of music. Among the seven hundred and twenty-three newly released works, currently attributed to ninety composers, there is a wide spectrum of genres and forms, including polyphonic arrangements of Masses and motets in the *prima pratica*

style, large and small-scale church concertos, cantata cycles, and organ intabulations of vocal music.

The six thousand two hundred and seventy-eight pages of score editions published by our research team over the past five years allow for a representative insight into the previously forgotten and disregarded music tradition associated with Jesuit centres. The stylistic quality of the repertoire prompts us to restore this repertoire not only to our scientific memory, but also to the contemporary tradition of historically oriented performance practice. Some of the compositions published in our series had already had their historical premières and phonographic releases. Hopefully, our publications (printed, and also available free of charge as PDFs at www.fontesmusicae.pl, with source descriptions mostly at <https://opac.rism.info/>) will interest scholars, performers, and institutions promoting our common heritage of European music.

Kontakt: / *Contact:* Uniwersytet Warszawski, Instytut Muzykologii, Warszawa

tomasz.jez@uw.edu.pl

KAJANOVÁ, Yvetta, Prof., PhDr., CSc.

Profesor Ľubomír Chalupka a jeho interdisciplinárny prístup k hudobnej teórii

Hoci bol Ľ. Chalupka v prvom rade teoretik a analytik v oblasti harmónie a hudobnej formy, spájaj vo svojej práci niekoľko disciplinárnych východísk. Dôkladné štúdium historických prameňov, zhodnotenie historických dôkazov ho viedli k hypotéze o zaradení skladateľa do štýlu v hudbe 20. storočia. Tie verifikoval v analýzach, v ktorých vychádzal z Riemanovskej teoretickej školy a slovenských teoretikov. Ako znalec Miroslava Filipa, Eugena Suchoňa, Ivana Hrušovského, Ladislava Burlasa, ich teoretický prístup preštudoval, aby našiel svoju vlastnú metódu pri analýzach skladieb. Dodnes tak zostáva sporné používanie pojmu transmutácia typu alfa, beta, prevzatá z Filipovej náuky o harmónii, ktorý sa nikde inde v zahraničí nepoužíva. Po objave zaujímavého tonálneho, harmonického, formového fenoménu v skladbe, prichádzala jeho interpretácia, kde Chalupka sledoval hermeneutické výklady z pohľadu rôznych esteticko-psychologicko-sociologických teórií (Gestaltheorie a semiotika). Na ich základe vytvoril svoju vlastnú filozofiu hudobného diela (existencializmus), kde sa držal postmoderného viacznačného výkladu diela, aj keď identifikovaný hudobný fenomén racionálne a logicky dešifroval. Príspevok je zameraný na hodnotenie Chalupkovej trilógie: *Slovenská hudobná avantgarda – Štýlotvorné formovanie skladateľskej generácie nastupujúcej v 60. rokoch 20. storočia*, 2011, 672 s., 1. vyd., + 1 CD; *Cestami k tvorivej profesionalite. Sprievodca slovenskou hudbou 20. storočia I. (1901 – 1950)*, 2015; *Generačné a štýlové konfrontácie – Sprievodca slovenskou hudbou 20. storočia II. (1951 – 2000)*, 2018.

Professor Ľubomír Chalupka and His Interdisciplinary Approach to Music Theory

Although Ľubomír Chalupka was primarily a theoretician and analyst in the field of harmony and musical form, his work combined several disciplinary bases. His in-depth study of

historical sources and evaluation of historical evidence led him to a hypothesis about the categorization of composers into styles in twentieth-century music. He verified it in his analyses drawing on Riemann's school of theory and Slovak theoreticians. As an expert on Miroslav Filip, Eugen Suchoň, Ivan Hrušovský, and Ladislav Burlas, he studied their theoretical approaches to arrive at his own method of composition analysis. To this day, his use of the term transmutation type alpha and beta, taken from Filip's theory of harmony, remains controversial, as it is not used anywhere else abroad. His discovery of fascinating tonal, harmonic, and formal phenomena in composition is followed by their interpretation, where Chalupka developed hermeneutic explanations from the perspectives of various aesthetic, psychological, and social theories (Gestaltheorie and semiotics). Based on these, he arrived at his own philosophy of a work of music (existentialism), where he stuck to a postmodern, polyvalent explanation of a composition, although he rationally and logically deciphered the musical phenomenon. This paper focuses on the evaluation of Chalupka's trilogy *Slovenská hudobná avantgarda – Štýlotvorné formovanie skladateľskej generácie nastupujúcej v 60. rokoch 20. storočia* [The Slovak Musical Avant-garde – The Style-Creating Formation of the Generation of Composers Emerging in the 1960s], 2011, 672 pp., First Edition, + 1 CD; *Cestami k tvorivej profesionalite. Sprievodca slovenskou hudbou 20. storočia I. (1901 – 1950)* [The Journey to Creative Professionalism. A Guide to Twentieth-Century Slovak Music I (1901 – 1950)], 2015; *Generačné a štýlové konfrontácie – Sprievodca slovenskou hudbou 20. storočia II. (1951 – 2000)* [Generational and Stylistic Confrontations – A Guide to Twentieth-Century Slovak Music (1951 – 2000)], 2018.

Kontakt: / *Contact:* Univerzita Komenského, Filozofická fakulta, Katedra muzikológie, Bratislava / *Comenius University, Faculty of Arts, Department of Musicology, Bratislava*

yvetta.kajanova@uniba.sk

KOLESÁROVÁ, Eva, Mgr.

Evanjelická hudba v Krmanovej agende (1734)

Referát prináša poznatky o vzniku, pôvode a používaní bohoslužobnej tlačenej agendy zostavenej v roku 1734 pre slovenskú evanjelickú cirkev a. v. v Uhorsku. V tejto agende sa nachádza bohoslužobný poriadok evanjelickej cirkvi pre rôzne príležitosti, ktorý pripravil Daniel Krman za účelom zjednotenia liturgických prejavov a foriem, ktorého k zostaveniu poveril najvyšší orgán cirkvi, synoda, ktorá začiatkom 18. storočia zasadala a rokovala v Ružomberku (1707). Túto tzv. Krmanovu agendu nachádzame pod názvom *B. C. D. AGENDA ECCLESIASTICA SLAVONICA, to jest Práce cirkwnij, kterouž Ewangelissti Knezi, Zprávcy a Učitelové Cyrkwe Slowenské v Králowstwi Uherském při Službach Božích, gak w Nedělnjch; Swátečnjch tak y wssednjch dnech, zastarodáwna pořádně wykonawali, a až posawad s Pomocy Boží gesstě wykonawagj. K wzdelánj Cýrkwe Božj wytłacena. Léta Páne M DCC XXXIV.*

Evangelical Lutheran Music in Krman's Agenda (1734)

This paper discusses the genesis, origin, and use of a printed agenda for divine services compiled in 1734 for the Slovak Evangelical Church of the Augsburg Confession in Hungary. The agenda contains the liturgy of the Evangelical Lutheran Church for various occasions. It was prepared by Daniel Krman for the purpose of unifying the liturgical expressions and forms and was commissioned by the highest body of the Church, the synod, which used to meet and negotiate in the early eighteenth century in Ružomberok (1707). This so-called Krman's Agenda appeared under the title *B. C. D. AGENDA ECCLESIASTICA SLAVONICA, to jest Práce cirkewnij, kterouž Ewangelissti Knezi, Zprávcy a Učitelové Cyrkwe Slowenské v Králowství Uherském při Službach Božích, gak w Nedělnjch; Swátečnjch tak y wssednjch dnech, zastarodáwna pořádně wykonawali, a až posawad s Pomocy Boží gesstě wykonawagj. K wzdelánj Cyrkwe Božj wytłacena. Léta Páne M DCC XXXIV* [B. C. D. AGENDA ECCLESIASTICA SLAVONICA, i.e. a Work of the Church, which Evangelical Priests, Administrators, and Teachers of the Slovak Church in the Kingdom of Hungary Have For a Long Time Performed and, with God's Help, Perform to This Day at Divine Services on Sundays, Feast Days, and Weekdays. Printed for the Education of God's Church. Anno Domini M DCC XXXIV].

Kontakt: / *Contact:* Univerzita Komenského, Filozofická fakulta, Katedra muzikológie, Bratislava / *Comenius University, Faculty of Arts, Department of Musicology, Bratislava*

kolesarova.eva.v@gmail.com

LASLAVÍKOVÁ, Jana, Mgr., PhD.

Osobná korešpondencia Bruna Waltera v pozostalosti Ivana Ballu: neznáme poznatky zo známeho fondu

Kontakty popredného slovenského muzikológa a hudobného kritika Ivana Ballu a dirigenta svetového mena Bruna Waltera dokladá osobná korešpondencia uložená v zbierkach Slovenského národného múzea – Hudobného múzea v Bratislave (SNM-HuM) ako aj vo fondoch Slovenskej národnej knižnice – Literárneho archívu v Martine. Menej známa je Walterova rodinná korešpondencia, ktorá obsahuje jeho listy adresované rodine z rokov 1897/1898 a je súčasťou Fondu Ivana Ballu, uloženého v SNM-HuM. V danom období pôsobil Bruno Walter na čele divadelného orchestra v Mestskom divadle v Prešporoku. Listy vypovedajú jednak o dobovej divadelnej praxi v meste, ako aj o návštevách Bruna Waltera v rodine Gustava Mahlera vo Viedni. Cieľom príspevku je priblíženie obsahu tejto korešpondencie a konfrontácia s Walterovými neskoršími výpoveďami o jeho prešporskom pôsobení, ktoré zachytil Ivan Ballo.

Bruno Walter's Personal Correspondence in the Estate of Ivan Ballo: Unknown Pieces of Knowledge from a Well-Known Collection

The contact of the prominent Slovak musicologist and music critic Ivan Ballo and the world-renowned conductor Bruno Walter is documented by their personal correspondence deposited among the collections of the Slovak National Museum – Music Museum (SNM-HuM) in Bratislava and the collections of the Slovak National Library – Literary Archive in Martin. Walter's family correspondence, consisting of his letters addressed to his family in 1897/1898, which also forms part of the Ivan Ballo Collection deposited in SNM-HuM, is less known. At that time, Walter was leading the orchestra of the Municipal Theatre in Pressburg. His letters reveal the contemporary theatrical practice in the town, as well as Walter's visits to Gustav Mahler's family in Vienna. The aim of this paper is to zoom in on the contents of this correspondence and confront it with Walter's later recollections of his activities in Pressburg recorded by Ivan Ballo.

Kontakt: / *Contact:* Slovenská akadémia vied, Historický ústav, v. v. i., Bratislava / *Slovak Academy of Sciences, Institute of History, Bratislava*

jana.laslavikova@savba.sk

LESZCZYŃSKA, Agnieszka, Dr hab., Prof.

Advantages of Digital Access to Musical Sources: The Case of Gdańsk Manuscript 4003

In August 2022, scans of hundreds of Polish music sources not digitized before were made available online by The Fryderyk Chopin Institute. Manuscript 4003 in the Gdańsk Library of the Polish Academy of Sciences, which had already been the subject of my research, was one of these. Unfortunately, outdated microfilms and short direct contacts with the manuscript did not allow me to study all its features in depth. However, the digitized source has now revealed some elements regarding the history of the manuscript, among others.

Kontakt: / *Contact:* Uniwersytet Warszawski, Instytut Muzykologii, Warszawa

a.z.leszczynska@uw.edu.pl

MALÝ, František, PhDr.

***Editio Salve Regina* – Vydávání památek kantorské hudby**

V referáte ide o představení ediční řady „*Editio Salve Regina*“ vydávané od roku 2000, v níž vyšlo k dnešku 35 titulů české, moravské a slovenské převážně kantorské hudby 18. a 19. století.

***Editio Salve Regina* – Publishing Sources of Cantors' Music**

The paper introduces the “*Editio Salve Regina*” series of editions, published since 2000, in which thirty-five volumes of eighteenth- and nineteenth-century Bohemian, Moravian, and Slovak music, predominantly of cantors', have been published.

Kontakt: / *Contact:* Moravské zemské muzeum, Brno / *Moravian Museum, Brno*

fmaly@mzm.cz

MAŇAS, Vladimír, Doc., Mgr., Ph.D.

Liturgické skladby Nicolause Zangia: heuristika – zpracování – hudební realizace

Na příkladu nepřilíš rozsáhlého souboru liturgických děl Nicolause Zangia (z. 1617) bude představen komplexní proces jejich studia a následného výběrového zpřístupnění: od heuristické fáze (evidence, identifikace skladeb), zpracování ve smyslu edice i revize edic existujících až po hudební realizaci a zvukovou dokumentaci s přihlédnutím k dosavadním poznatkům o dobové provozovací praxi a adekvátním instrumentáři.

The Liturgical Compositions of Nicolaus Zangius: Heuristics – Processing – Performance

On the example of the non-voluminous set of the liturgical works of Nicolaus Zangius (d. 1617), we introduce the complex process of their study and subsequent selective publication: from the heuristic phase (registration and identification of the compositions), through processing in terms of their edition and revision of their previous editions, up to their performance and audio documentation, taking into account the existing pieces of knowledge about the performance practice and instrumentation of the period.

Kontakt: / *Contact:* Masarykova Univerzita, Filozofická fakulta, Ústav hudební vědy, Brno / *Masaryk University, Faculty of Arts, Department of Musicology, Brno*

manas@phil.muni.cz

MARTINČEK, Peter, Mgr., PhD.

Hudobná tvorba Matthäusa Apellesa von Löwensterna vo svetle jeho tematického katalógu a zverejnené skladby v rámci edičnej série *Musicalia Istropolitana*

Edičná séria *Musicalia Istropolitana* prináša ideálnu príležitosť na publikovanie skladieb menej známych autorov z rôznych období. V rámci piateho radu už niekoľko rokov vychádzajú pramennno-kritické vydania diel M. A. von Löwensterna. Sliezsky skladateľ je v 17. storočí s hudobnou kultúrou na území dnešného Slovenska spojený najmä

prostredníctvom *Levočskej* a *Bardejovskej zbierky hudobnín*. Unikátne výskyty skladieb prinášajú mnoho otázok o ceste, interpretácii a recepcii diela tohto skladateľa mimo jeho domoviny. Duchovné koncerty a kompozície písané technikou *cori spezzati* prinášajú svedectvo o kvalitnej hudobnej produkcii aj v menších mestách. Nedávno publikovaný katalóg jeho skladieb nám ponúka komplexný obraz o jeho tvorbe, ktorá bola dlho spájaná len s duchovnými piesňami vyskytujúcimi sa neskôr v evanjelických spevníkoch, v úpravách iných autorov.

The Music of Matthäus Apelles von Löwenstern in the Light of His Thematic Catalogue and His Compositions Published in the *Musicalia Istropolitana* Series of Editions

The Musicalia Istropolitana series of editions provides ideal opportunities for publishing pieces of music composed by lesser-known composers of various periods. In the fifth series, the source critical editions of Löwenstern's works have been appearing for the past few years. In the seventeenth century, this Silesian composer was linked to the musical culture of present-day Slovakia mainly through the *Levoča* and the *Bardejov Music Collections*. Some unique occurrences of his compositions raise several questions about the distribution, performance, and reception of his oeuvre outside his homeland. His sacred concertos and pieces composed with the *cori spezzati* technique bear witness to high-quality music productions even in small towns. The recently published catalogue of his compositions helps us form a complex idea of his oeuvre, of which only his hymns that later appeared in Lutheran hymnals through arrangements by other composers were mostly known.

Kontakt: / *Contact:* Vysoká škola múzických umení, Hudobná a tanečná fakulta, Katedra teórie hudby, Bratislava / *University of Performing Arts, Faculty of Music and Dance, Department of Music Theory, Bratislava*

peter.martinec@vsmu.sk

MEDŇANSKÝ, Karol, Doc., PhD.

Barytón – nástroj esterházyovskej kapely v Eisenstadte v 2. polovici 18. storočia

Hudobné dejiny predstavujú nielen súpis neustále sa meniacich vývojových smerovaní, ale aj neustálu zmenu zvukových hudobných vzťahov, podmienených vznikom nových a zánikom starších hudobných nástrojov. K veľmi zaujímavým nástrojom, ktorý napriek tomu, že je známy už od 17. storočia, je *viola di bordone*, alebo aj barytón. Vrcholné obdobie využitia zaznamenáva v druhej polovici 18. storočia predovšetkým v Eisenstadte, v esterházyovskej kapele. Nesporne najvýraznejším skladateľom komponujúcim preň bol Joseph Haydn, pričom k tvorbe prispeli aj členovia tejto kapely. Ide o nástroj príbuzný s *violou da gamba*, pričom je doplnený o súzvučné kovové struny čo mu dodáva osobitý zvukový kolorit. Jeho vyžívanie v hudobnej praxi bolo pomerne krátke. Kompletná Haydnova tvorba pre barytón vyšla vo vydavateľstve *Henle Verlag*, editorka bola Sonja Gerlach. Všetky Haydnove triá s barytónom boli nahraté súborom *Esterházy Ensemble* v roku 2009 v holandskej firme *Brilliant Classics*.

The Baryton – An Instrument of the Esterházy Orchestra in Eisenstadt in the Latter Half of the Eighteenth Century

The history of music comprises not only a series of constantly changing developmental trends but also a constant change in the sonic musical links conditioned by the genesis of new, and the extinction of earlier, musical instruments. A noteworthy instrument, which originated in the seventeenth century, is the *viola di bordone*, also called baryton. Its use peaked in the latter half of the eighteenth century mainly in Eisenstadt, in the Esterházy Orchestra. Joseph Haydn was undoubtedly the most significant composer composing music for it, but members of the above orchestra also contributed to it. The instrument is akin to viola da gamba, to which sympathetic wire strings are added, giving it a special tonal quality. It was used in musical practice for a relatively short time. Haydn's complete oeuvre for the baryton was edited by Sonja Gerlach and published by *Henle Verlag*. All the trios of Haydn with the baryton were recorded by the *Esterházy Ensemble* in 2009 by the Dutch *Brilliant Classics* label.

Kontakt: / *Contact:* mednanskyk@gmail.com

MOTNIK, Marko, Dr., Ph.D.

Motets by Jacobus Handl-Gallus Preserved in Manuscripts: A Source of Problems

Most compositions of Iacobus Handl-Gallus (1550 – 1591) survived in the form of music printed in the workshop of Jiří Czerný (Georg Nigrin) in Prague. Their printing was supervised by the composer, and Handl's collections are therefore considered to be reliable and authorised ones. However, a number of his pieces circulated throughout Europe only in manuscript form. When attempting a critical edition, one encounters a long series of (un)expected problems: sources scattered in remote locations, lost partbooks, inconsistencies between the sources, different textual variants, a series of inaccuracies and obvious errors and, above all, uncertain authorship. These are also the main reasons why the planned complete edition of Handl's works in the *Monumenta Artis Musicae Sloveniae* series has not yet been completed. However, an edition of his six eight-part motets has recently been prepared as part of the Digital Presentation of Long-Sixteenth-Century Church Music, linked to Carniola research project ARRS J6-2586. The paper discusses the problems of editing such compositions in general and in particular. The question of the context in which these motets were originally written and, above all, why they were not included in the composer's printed collections, will also be explored.

Kontakt: / *Contact:* Research Centre of the Slovenian Academy of Sciences and Arts (ZRC SAZU), Institute of Musicology, Ljubljana

marko.motnik@zrc-sazu.si

PEKAROVIČOVÁ, Jana, Doc., PhDr., PhD.

Slovenská hudba a jej recepcia v kontexte *Studia Academica Slovaca* očami profesora Ľubomíra Chalupku

Príspevok mapuje vedeckú tvorbu a účinkovanie profesora Ľubomíra Chalupku v rámci vzdelávacieho programu Letnej školy slovenského jazyka a kultúry *Studia Academica Slovaca*, ktorú od roku 1965 pre zahraničných účastníkov organizuje Filozofická fakulta UK. Cyklus svojich prednášok (2001 – 2019) zameral na prezentáciu slovenskej hudobnej scény, hudobných skladateľov, interpretáciu skvostov slovenskej národnej hudby 20. storočia. So zanietením i znalosťou slovenského hudobného sveta v česko-slovenskom i európskom kontexte oslovil frekventantov a rozšíril ich poznatkovú bázu o vnímanie a interpretáciu slovenských špecifik z muzikologického hľadiska. Jeho prednášky sú publikované v zborníkoch SAS (2001 – 2019) a tvoria významnú súčasť propagácie slovenskej kultúry a hudobných reálií vo svete.

Slovak Music and Its Reception in the Context of *Studia Academica Slovaca* as Seen by Professor Ľubomír Chalupka

The paper maps the scientific oeuvre and activities of Professor Ľubomír Chalupka in the *Studia Academica Slovaca* Summer School of Slovak Language and Culture educational programme organized by the Faculty of Arts of Comenius University for foreign participants since 1965. In his series of lectures (2001 – 2019), he focused on the presentation of the Slovak musical scene and Slovak composers and on the interpretation of some of the gems of twentieth-century Slovak national music. With his enthusiasm and expertise in Slovak music in the Czecho-Slovak and European context, he captivated the participants and extended their knowledge base, facilitating their perception and interpretation of Slovak specificities from the musicological perspective. His lectures are published in the SAS journals (2001 – 2019) and form a significant part of the promotion of Slovak culture and Slovak musical realities in the world.

Kontakt: / *Contact:* / Univerzita Komenského, Filozofická fakulta, *Studia Academica Slovaca*, Bratislava / *Comenius University, Faculty of Arts, Studia Academica Slovaca, Bratislava*

jana.pekarovicova@uniba.sk

RUŠČIN, Peter, Mgr., PhD.

Prešovský graduál a cirkevný spev slovenských evanjelikov v 1. polovici 17. storočia

Obsah *Prešovského graduálu* (1635), napriek tomu, že zahŕňa výlučne cirkevné spevy v maďarskom jazyku, dokumentuje niektoré paralelné nápevy a úpravy bohoslužobných spevov a duchovných piesní so slovenskými prameňmi (*Banskobystrická agenda, Pribišova zbierka piesní, Cithara Sanctorum, Rukopisná podoba Cantus Catholicici*). Na ich základe je

možné konkretizovať a čiastočne zovšeobecniť niektoré poznatky o cirkevnom speve slovenských evanjelikov v uvedenom období.

The Prešov Gradual and the Liturgical Singing of Slovak Evangelical Lutherans in the First Half of the Seventeenth Century

Despite containing exclusively hymns in Hungarian, the contents of the *Prešov Gradual* (1635) document some parallel tunes and arrangements of liturgical chants and hymns with Slovak sources (the *Banská Bystrica Agenda*, *Pribiš's Collection of Hymns*, *Cithara Sanctorum*, the *Manuscript Version of Cantus Catholici*). These enable us to specify and partially generalize some pieces of knowledge on the liturgical singing of Slovak Evangelical Lutherans in the respective period.

Kontakt: / *Contact:* Slovenská akadémia vied, Ústav hudobnej vedy, v. v. i., Bratislava / *Slovak Academy of Sciences, Institute of Musicology, Bratislava*

peter.ruscin@savba.sk

SEHNAL, Jiří, Prof., PhDr., CSc.

Jak jsem poznával hudbu 17. století (Diskusný príspevok) / *How I Learnt About Seventeenth-Century (Discussion Paper)*

Kontakt: / *Contact:* jiri.sehnal@email.cz

STUDENIČOVÁ, Hana, Mgr., Ph.D.

Polyfonní fragmenty z Klosterneuburgu a hledání paralel ve středoevropském prostoru

Na hudebních kůrech farních kostelů, klášterů nebo dalších institucí zaznívaly v 16. a raném 17. století kromě jednohlasého latinského chorálu také polyfonní kompozice. Svědectví o konkrétní podobě prováděného repertoáru přinášejí jednak zprávy o nákupu či daru těchto hudebnin, inventáře hudebních sbírek nebo samotné dochované hudebniny, a to buď celé kodexy (rukopisy či tisky), nebo alespoň jejich fragmenty. Augustiniánský klášter v Klosterneuburgu lze již od středověku považovat za jedno z významných center hudební kultury, o čemž svědčí množství dochovaných hudebních pramenů a fragmentů. Doklady o repertoáru, který se zde v 16. a 17. století prováděl, přináší kromě účetních knih a dalších archivních pramenů také sbírka polyfonních rukopisů a tisků, která je součástí hudebního oddělení klášterní knihovny. Mimo to se zde dochovaly také tři polyfonní fragmenty – dva z nich se dodnes nacházejí na obalech úředních knih v archivu kláštera, jeden je součástí sbírky fragmentů v klášterní knihovně. Představení těchto tří fragmentů, zasazení do kontextu hudebního repertoáru prováděném v Klosterneuburgu v 16. a raném 17. století, stejně jako hledání možných repertoárových paralel nejen na území dnešného Slovenska, to vše bude součástí prezentovaného příspěvku.

Polyphonic Fragments in Klosterneuburg and Finding their Parallels in the Central European Area

In the sixteenth century and the early seventeenth century, besides monophonic Latin chants, polyphonic compositions were also sung in the choirs of parish churches, monasteries, and other institutions. References to the purchase or donation of sheet music, inventories of musical collections, and the surviving sheet music itself – either complete codices (manuscripts and prints) or their fragments – bear witness to the concrete form of the repertoire performed. From the Middle Ages onwards, the Augustinian Abbey in Klosterneuburg may be regarded as a significant centre of musical culture, as evidenced by the number of its surviving musical sources and fragments. Besides ledgers and other archival sources, documents about the repertoire performed there in the sixteenth and the seventeenth centuries include a collection of polyphonic manuscripts and prints which form part of the music section of the abbey library. In addition, three polyphonic fragments, two of which still form part of the covers of administrative books in the archive of the abbey and one of which is in the fragment collection of the abbey library, have also survived. The paper introduces these three fragments, considers them in the context of the musical repertoire performed in Klosterneuburg in the sixteenth and the early seventeenth centuries, and looks for possible repertoire parallels in the territory of present-day Slovakia and elsewhere.

Kontakt: / *Contact:* Slovenská akadémia vied, Ústav hudobnej vedy, v. v. i., Bratislava / *Slovak Academy of Sciences, Institute of Musicology, Bratislava*

hana.studenicova@savba.sk

SYNOFZIK, Thomas, Dr., Ph.D.

Clara Schumann's Concerts in Bratislava

In 1838, 1856 and 1866, Clara Schumann (née Wieck) gave four concerts in Bratislava (Pressburg, Pozsony, Prešporok). By comparing programme booklets, newspaper articles, letters and diaries, the paper aims to contextualize these public appearances of this Saxonian pianist in Hungary (in the territory of present-day Slovakia).

Kontakt: / *Contact:* Robert-Schumann-Haus, Zwickau

thomas.synofzik@zwickau.de

ŠČEPÁN, Michal, Mgr., PhD.

Skladateľské monografie ako obraz doby: medzi mýtom, naratívom a skutočnosťou

Zastúpenie žánra vedeckej biografie zohráva v hudobných dejinách jednotlivých národných kultúr mimoriadne dôležitú úlohu. Nielenže poskytuje primeraný priestor na skúmanie života, tvorby a pôsobenia zvoleného umelca z viacerých rozličných aspektov, zároveň je tiež svedectvom o pisateľoch, dobe a podmienkach, v ktorých vznikli. Počiatky vedeckého záujmu o skladateľskú osobnosť na Slovensku siahajú do 20. rokov 20. storočia. Hoci monografické práce z tohto obdobia boli hlavne reakciou na aktuálnu potrebu syntetického spracovania života a diela domácich tvorcov, s odstupom času v nich možno badať aj výskyt iných, dobovo poplatných tendencií. Po vynútenom prerušení počas druhej svetovej vojny, nastal najväčší rozmach týkajúci sa vydávania tohto druhu publikácií v 50. rokoch. Avšak, išlo o obdobie, keď sa muzikologický výskum stal terčom ideologických manipulácií. V súlade s populistickým heslom „zblížovania vedy so životom“ bol akcent kladený na súčasnú domácu tvorbu, čo malo za následok vznik viacerých monografií venovaných žijúcim slovenským skladateľom. Väčšina týchto prác spĺňala požiadavku vykresliť menovaných autorov ako oddaných priaznivcov nového režimu, komponujúcich v duchu napĺňania národnej formy a socialistického obsahu. Napriek zriedkavým výnimkám tento trend pretrvával aj neskôr, aj keď sa kvantita publikovanej spisby do roku 1989 výrazne znížila. Tento príspevok sa zoberá problematikou vývoja hudobnej biografistiky na Slovensku s pohľadom na najdôležitejšie práce v tomto žánri vrátane hlavných predstaviteľov počnúc Dobroslavom Orlom, absolventov muzikologickej školy Jozefa Kresánka (s akcentom na aktivity Ľubomíra Chalupku), až po najmladšiu generáciu autorov.

Composers' Monographs as Images of the Time: Between Myths, Narratives, and the Reality

The genre of scientific biography plays a crucial role in the musical history of national cultures. It not only provides the proper scope for examining the life, oeuvre, and activities of an artist from various aspects but also gives a testimony about the writers, the time, and the conditions in which these biographies were written. In Slovakia, the beginnings of scientific interest in composers' personalities reach back to the 1920s. Although the monographic works of this period were mainly a response to the actual need to synthetically process the lives and oeuvres of domestic artists, other trends of those times can also be discerned in them in hindsight. A forced interruption during World War II was followed in the 1950s by the largest boom in publishing this type of publications. At that time, however, musicological research became the target of ideological manipulations. In line with the populist motto of "bringing science close to life", emphasis was placed on contemporaneous domestic works, and this resulted in the genesis of several monographs dedicated to living Slovak composers. Most of these fulfilled the requirement to depict the named composers as dedicated supporters of the new regime, composing in the spirit of fulfilling national form and socialist content. Despite rare exceptions, this trend persisted even later, although the number of published writings dropped significantly by 1989.

This paper discusses the development of writing musical biographies in Slovakia with an overview of the most important works of this genre, including its main figures, from

Dobroslav Orel, through graduates of Jozef Kresánek's school of musicologists (with emphasis on the activities of Ľubomír Chalupka), up to the youngest generation of authors.

Kontakt: / *Contact:* Slovenská akadémia vied, Ústav hudobnej vedy, v. v. i., Bratislava / *Slovak Academy of Sciences, Institute of Musicology, Bratislava*

michal.scepan@savba.sk

ŠTEFKOVÁ, Markéta, Prof., PhD.

Odraz „normalizácie“ v tvorbe slovenských skladateľov po roku 1968

Nastolenie totalitného režimu v bývalom Československu po vpáde vojsk Varšavskej zmluvy zásadným spôsobom poznačilo vývoj životných osudov a tvorby slovenských skladateľov. Tento fakt sa odrazil v mnohých umeleckých dielach, pričom ich autori reagujú na spoločensko-politické okolnosti rozmanitým spôsobom: nárekom, protestom, zašifrovanými posolstvami a symbolikou hlásiacou sa k tvorbe európskych skladateľov minulosti i prítomnosti, iróniou, groteskou, sarkazmom... Pozornosť bude venovaná aj autobiografickým kontextom vzniku tejto tvorby a fenoménu inovácie kompozičného štýlu v diele príslušných skladateľov.

“Normalization” as Reflected in the Post-1968 Works of Slovak Composers

The emergence of the totalitarian regime in former Czechoslovakia after its invasion by the Warsaw Pact Troops left its clear mark on the development of the lives and works of Slovak composers. This fact reflected itself in several works of art, whose authors responded to the socio-political circumstances in various ways: by lamentation, protests, deciphered messages and symbolism in favour of the works of European composers of the past and the present, irony, grotesques, sarcasm, etc. Attention will be paid also to the autobiographical contexts of the genesis of these works and to innovation of the compositional style in the oeuvres of the respective composers.

Kontakt: / *Contact:* Vysoká škola múzických umení, Hudobná a tanečná fakulta, Katedra teórie hudby, Bratislava / *University of Performing Arts, Faculty of Music and Dance, Department of Music Theory, Bratislava*

marketa.stefkova@vsmu.sk

ŠUBA, Andrej, Mgr., PhD.

***Musica aeterna* a kontexty „starej hudby“ na Slovensku**

Príspevok prináša kontextuálny pohľad na polstoročie pôsobenia jubilujúceho súboru starej hudby *Musica aeterna* (1973 – 2023) s akcentom na spolupráce umeleckého vedúceho telesa, huslistu Petra Zajíčka, so slovenskými hudobnými teoretikmi a muzikológmi (J. Albrecht, Ľ. Ballová, V. Godár, D. Múdra, L. Kačic, J. Bartová atď.). Analyzuje ich prínos k spoznávaní dejín hudobnej kultúry na Slovensku a dokumentuje výsledky v podobe nahrávok, notových edícií, ale i následnej recepcie hudobnej minulosti v muzikologických a hudobno-publicistických textoch.

***Musica Aeterna* and Contexts of “Early Music” in Slovakia**

The paper brings a contextual view of half a century of the activities of the early music ensemble *Musica Aeterna* (1973 – 2023), with an emphasis on the cooperation of its artistic director, violinist Peter Zajíček, with leading Slovak musicologists (J. Albrecht, Ľ. Ballová, V. Godár, D. Múdra, L. Kačic, J. Bartová et al.). It analyzes their joint contribution to the scope of knowledge about musical culture in Slovakia. It documents and analyzes their outputs in the form of recordings and music editions and the subsequent reception of the musical past in musicological and music-journalistic texts.

Kontakt: / *Contact:* Univerzita Komenského, Pedagogická fakulta, Katedra umenia a kultúry, Bratislava / *Comenius University, Faculty of Education, Department of Arts and Culture, Bratislava*

suba@fedu.uniba.sk

TOFFETTI, Marína, Prof., Ph.D.

The Reconstruction of Missing Parts between Music Philology and Music Analysis

Today, the importance of studying historical performance practice is recognized by all. It is also a consolidated practice to extrapolate any useful pieces of information from direct and indirect sources (music, musical treatises, descriptions of performances, etc.) to obtain performance results ever closer to those of the past. To invest in recovering the skills of a composer from the past is less oblivious, though. What is the point of composing today as they composed in the past? In certain circumstances, recovering the skills of a composer of the past can prove invaluable: for example, when we are faced with music that has come down to us incomplete: music that will not come out of oblivion until it is “restored” by reconstructing its missing parts. To reconstruct the missing parts of an incomplete polyphony, we must re-learn to compose like a seventeenth-century composer did. Moreover, those who have embarked on a path of recovering the compositional skills of the past know that this technical-stylistic immersion is extremely fruitful also for a better understanding of the

compositional mechanisms of the music of the past. In a similar perspective, the unfinished music, from a “B” find, is transformed into a privileged observatory for the study of the compositional procedures of the past. After developing the previous premises, the paper intends to outline a theory and methodology for historically informed composition.

Kontakt: / *Contact:* Università di Padova, Padova

marina.toffetti@unipd.it

TYLLNER, Lubomír, Doc., PhDr., CSc.

K problematice hudebního stylu nejstarších písemných záznamů českých lidových písní

Referát bude zaměřen na problematiku hudebního stylu českých lidových písní zaznamenaných v časovém rozpětí 16. století – 1819 (guberniální sběratelská akce). Autor referátu se soustředí na problematiku hudebního myšlení a stylovosti v oblasti tradiční (lidové) hudby, na otázky prolínání lidové a umělecké kultury a stylové potence lidových, převážně zemědělských vrstev českého venkovského obyvatelstva ve vymezeném období. Využije k tomu mj. výsledky kvantitativního výzkumu, které vznikly vyhodnocením hudebně- stylových parametrů uložených do počítačové databáze českých lidových písní.

On the Issue of the Musical Style of the Earliest Written Transcriptions of Czech Folk Songs

The paper deals with the musical style of Czech folk songs transcribed in the period ranging from the sixteenth century to the year 1819 (gubernatorial collecting campaign). The author of the paper focuses on musical thinking and style in the field of traditional (folk) music, issues of the fusion of folk and artistic culture, and the stylistic potential of the folk, mostly agricultural, strata of the Czech rural population in the specified period. Among other things, it will utilize for this end the results of quantitative pieces of research conducted by evaluating the musical stylistic parameters input into a computer database of Czech folk songs.

Kontakt: / *Contact:* Akademie věd České republiky, Etnologický ústav, v. v. i., Praha / *Czech Academy of Sciences, Institute of Ethnology, Praha*

tyllner.priv@volny.cz; tyllner@eu.cas.cz

URBANCOVÁ, Hana, Prof., PhDr., DrSc.

Historické pramene tradičnej hudby a perspektívy historickej etnomuzikológie na Slovensku

Historické pramene v súčasnosti predstavujú štandardnú súčasť etnomuzikologického výskumu bez ohľadu na jeho ukotvenie v rôznych výskumných tradíciách, školách, smeroch a disciplinárnych kontextoch. Ak v Európe s bohatou históriou zberateľskej činnosti (ale aj prienikov komponovanej a ľudovej hudby) tvorili významnú súčasť materiálnej bázy od začiatkov hudobnej folkloristiky, na severoamerickom kontinente boli akceptované podstatne neskôr ako doplnok k antropologickému výskumu aktuálnych foriem. Dnes má historická etnomuzikológia status samostatnej špecializácie, ale historické pramene využívajú aj mnohí bádatelia zameraní na štúdium súčasného stavu tradičných hudobných kultúr, s povedomím o ich historickej dimenzii. Na Slovensku sa historické pramene tradičnej (ľudovej) hudby pôvodne chápali ako súčasť hudobnej historiografie pri (re)konštrukcii dejín hudby a hudobnej kultúry. Spolu s etablovaním etnomuzikológie ako modernej vednej disciplíny v polovici 20. storočia sa historické pramene stali predmetom pozornosti v podobe rôznych interdisciplinárnych prístupov, ktoré aplikovali bádatelia buď individuálne, alebo v spolupráci s odborníkmi ďalších vedných oblastí (okrem hudobnej histórie aj literárna história, historická lingvistika, dejiny výtvarného umenia, informatika a pod.). Význam rozvíjania historickej línie etnomuzikológie v súčasnosti narastá osobitne v inštitúciách, ktoré spravujú (vrátane technickej rekonštrukcie a digitalizácie) rozsiahle zbierkové fondy ako súčasť kultúrneho dedičstva a zároveň historické pramene integrujú do aktuálneho štúdia tradičných hudobných kultúr na báze inovatívnych metodológií.

Historical Sources of Traditional Music and Perspectives of Historical Ethnomusicology in Slovakia

At present, historical sources represent a standard part of ethnomusicological research, regardless of its rootedness in various research traditions, schools, movements, and disciplinary contexts. While they formed a significant part of the material base from the beginnings of musical folklorism in Europe with its rich history of collecting activities (and also of overlaps of composed and folk music), in North America, they were accepted a lot later and only as a supplement to anthropological research on current forms. Today, historical ethnomusicology enjoys the status of an independent specialization, but historical sources are used also by many researchers who focus on the study of the current situation in traditional musical cultures, with an awareness about their historical dimension. In Slovakia, historical sources of traditional (folk) music were originally seen as part of music historiography in (re)constructing the history of music and musical culture. When ethnomusicology gained a foothold as a modern scientific discipline in the mid-twentieth century, historical sources became the centre of attention in the form of various interdisciplinary approaches applied by researchers either individually or in collaboration with specialists from other scientific fields (besides music history also from literary history, historical linguistics, art history, information technology, etc.). The significance of the development of the historical line of ethnomusicology is growing especially in institutions that manage extensive collections

(including their technical reconstruction and digitalization) as part of a cultural heritage and, at the same time, integrate the historical sources into the current study of traditional musical cultures based on innovative methodologies.

Kontakt: / *Contact:* Slovenská akadémia vied, Ústav hudobnej vedy, v. v. i., Bratislava / *Slovak Academy of Sciences, Institute of Musicology, Bratislava*

Hana.Urbancova@savba.sk

VAŽANOVÁ, Jadranka, Mgr., PhD.

Dokumentácia slovenskej hudobnej tvorby v databázach RILM

Slovenská hudobná kultúra je z historického i teoretického hľadiska zastúpená v medzinárodnej bibliografii literatúry o hudbe, RILM *Abstracts of Music Literature*, vďaka aktívnej spolupráci slovenského a českého národného komitétu od jej počiatku v roku 1966 až dodnes. V poslednom desaťročí pribudlo k RILM bibliografii niekoľko ďalších produktov: *RILM Music Encyclopedias*, *RILM Abstracts of Music Literature with Full Text*, *Index to Printed Music*, a v neposlednom rade *MGG Online*. Príspevok sa zameriava na dokumentáciu slovenskej hudby v jednotlivých databázach RILM.

Documentation of Slovak Music in RILM Databases

From the historical as well as theoretical perspective, Slovak musical culture is represented in the international bibliography of music literature, the RILM *Abstracts of Music Literature*, thanks to the active collaboration of its Slovak and Czech national committee from its beginnings in 1966 to the present day. In the past decade, several other products were added to the RILM bibliography, such as *RILM Music Encyclopedias*, *RILM Abstracts of Music Literature with Full Text*, *Index to Printed Music* and, last but not least, *MGG Online*. The paper focuses on the documentation of Slovak music in the various RILM databases.

Kontakt: / *Contact:* Répertoire International de Littérature Musicale, New York

jvazanova@rilm.org

VESELOVSKÁ, Eva, PhDr., PhD. – LAZORÍK, Eduard, Mgr.

Hudobné pramene stredoveku z územia Slovenska v digitálnom svete. Najnovšie výsledky výskumov

Príspevok sa zaoberá aktuálnym stavom spracovania stredovekých hudobných prameňov z územia Slovenska. Predstaví najdôležitejšie výsledky pramenných výskumov z posledného obdobia, ktoré boli publikované v edícii *Catalogus fragmentorum medii aevi in Slovacia*, konkrétne v jej ôsmom diele *Catalogus fragmentorum medii aevi Archivum Civitatis Cassoviensis* a v národnej databáze *Slovak Early Music Database*.

Musical Sources of the Middle Ages from the Territory of Slovakia in the Digital World. The Latest Research Results

The paper discusses the current state of processing medieval musical sources from the territory of Slovakia. It introduces the most important results of source research in the recent years published in the *Catalogus fragmentorum medii aevi in Slovacia* series, namely in its volume eight – *Catalogus fragmentorum medii aevi Archivum Civitatis Cassoviensis*, and in the national *Slovak Early Music Database*.

Kontakt: / *Contact:* Slovenská akadémia vied, Ústav hudobnej vedy, v. v. i., Bratislava / *Slovak Academy of Sciences, Institute of Musicology, Bratislava*

eva.veselovska@savba.sk; eduard.lazorik@savba.sk

WOŻNA-STANKIEWICZ, Małgorzata, Dr hab., Prof.

The Baptism of Fritz Kreisler in Krakow: A Fact or an Anecdote?

Friedrich “Fritz” Kreisler (1875 – 1962), a world-famous violinist, came from a Jewish family living in the Austrian-Hungarian Monarchy. He went on his first American tour, from autumn 1888 to spring 1889, with the Polish pianist Moritz Rosenthal (1862 – 1946). Between 1901 and 1920, Kreisler performed in America several times and, from autumn 1939, he lived in New York until his death. On 30 March 1947, Kreisler married Harriet Lies-Kreisler in the Blessed Sacrament Church in New Rochelle, New York State. His faith and conversion have been discussed in the literature on the violinist from that time onwards. Some documents discovered in Krakow shed a light on this matter. Kreisler played in Krakow in 1892, 1893, 1898, 1911, and 1912.

Kontakt: / *Contact:* Uniwersytet Jagielloński, Instytut Muzykologii, Kraków

malgorzata.wozna-stankiewicz@uj.edu.pl

ZVARA, Vladimír, Doc., Mgr., PhD.

Opäť k recepcii Suchoňovej opery *Krútnava*

Osudy Suchoňovej *Krútnavy* (1949) sú stále aktuálnou vedeckou témou vzhľadom na význam diela, ako aj na to, že na vzniku a recepcii diela – diváckej i odbornej – sa podpísali hektické zlomy v slovenských a československých dejinách 20. storočia. Nedávne práce priniesli mnoho nových poznatkov o politických peripetiách okolo uvedenia a následných úprav diela (Štefková, Mojžišová). Novšie práce z oblasti kultúrnych dejín a dejín výtvarného umenia poskytujú navyše nové metodologické nástroje na interpretáciu príbehu „slovenskej národnej opery“ zo širšej perspektívy.

Eugen Suchoň's Opera *Krútnava* and Its Reception Revisited

The story of Eugen Suchoň's opera *Krútnava* (The Whirlpool, 1949) is still a topical scholarly subject because of the importance of the work and due to the fact that its creation and reception, both by the audiences and the professionals, were influenced by the hectic changes in the twentieth-century history of Slovakia and Czechoslovakia. Recent publications have brought new insights into the political events surrounding the first performance and subsequent adaptations of the piece (Štefková, Mojžišová). In addition, recent research in the fields of cultural history and art history provides new methodological tools for the interpretation of the story of the 'Slovak National Opera' from a broader perspective.

Kontakt: / *Contact:* Univerzita Komenského, Filozofická fakulta, Katedra muzikológie, Bratislava / *Comenius University, Faculty of Arts, Department of Musicology, Bratislava*

vladimir.zvara@uniba.sk

ŽIGO, Pavol, Prof., PhDr., CSc.

Jazyková stránka duchovných piesní tzv. *Bystrickej agendy* z r. 1585

Duchovná pieseň konca 16. storočia bola prostriedkom na stabilizáciu domáceho jazyka v žánroch verejného styku. Texty piesní, ktoré sú súčasťou rukopisnej *Bystrickej agendy* – významného reformačného spisu z roku 1585, sú svedectvom verejnej funkcie jazyka zrozumiteľného všetkým veriacim a nástupu biblickej češtiny do úlohy kultúrneho jazyka vtedajších Slovákov. Motívom príspevku jeho autor pripomína pôsobenie profesora Ľubomíra Chalupku ako organistu aj aktívneho speváka evanjelického a. v. cirkevného zboru v Bratislave-Petržalke.

The Lingual Aspect of the Hymns of the So-Called *Bystrica Agenda* of 1585

In the late sixteenth century, hymns were a means to stabilize the domestic language in the genres of public relations. The texts of the hymns that form part of the *Bystrica Agenda* manuscript – a significant Reformation writing of 1585, bear witness to the public function of a language intelligible for all the believers and to the emergence of Biblical Czech as the cultural language of the Slovaks of that time. By the motive of this paper, the author recalls the work of Ľubomír Chalupka as the organist and singer of the Evangelical Church of the Augsburg Confession in Bratislava-Petržalka.

Kontakt: / *Contact:* Slovenská akadémia vied, Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra, v. v. i., Bratislava / *Slovak Academy of Sciences, Ľudovít Štúr Institute of Linguistics, Bratislava*

pavol.zigo53@gmail.com